

Sp.

46. Tillaga til þingsályktunar

[43. mál]

um orkusparnað.

Flm.: Bragi Sigurjónsson, Bragi Nielsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að láta gera úttekt á orkubúskap Íslendinga og að hefja nú þegar markvissar aðgerðir í því skyni að auka hagkvæmni í orkunotkun þjóðarinnar og draga úr henni, þar sem þess er kostur.

Greinargerð.

Tillaga þessa efnis hefur verið flutt á tveimur síðustu þingum af Benedikt Gröndal og Eggert G. Þorsteinssyni, en eigi orðið útrædd. Það er skoðun flutningsmanna, að eigi megi dragast öllu lengur, að Alþingi láti í ljós ótvíræðan vilja sinn í jafnmikilvægu máli.

Miklar umræður um orkumál hafa farið fram hér á landi að undanfögnu. Almennangi er nú orðið ljóst, að Íslendingar eru um lífskjör sín mjög háðir orku, bæði aðkeyptri og innlendri, og að þjóðinni er nauðsyn á því að gera heildarúttekt á orkubúskap sínum. Niðurstaða slíkrar úttektar gæti orðið grundvöllur að frekari aðgerðum til að tryggja stöðu þjóðarinnar í þeirri orkukreppu, sem nú veldur jarðarbúum örðugleikum, en ekki þarf þó að bíða eftir niðurstöðunni varðandi ýmsar augljósar aðgerðir til orkusparnaðar, sem rétt er að gera þegar í stað.

Mikið er rætt um hér á landi að nýta jarðvarma og raforku unna með innlendum orkugjöfum í stað innflutts eldsneytis og hefur mjög miðað fram á við í þá átt að undanfögnu. Samt fluttu Íslendingar inn eldsneyti að verðmæti um 14 milljarða króna á s. l. ári og er það einn veigamesti þátturinn í óhagstæðum vöruskiptajöfnuði þjóðarbúsins út á við. Á árinu 1978 er áætlað að eldsneytisinnflutningur muni nema um 12% af verðmæti heildarinnflutnings landsmanna, en til samanburðar nam hann um 7% af heildarinnflutningnum árið 1973.

Enn eru framundan miklar hækkanir á olíuverði, enda fyrirsjáanlegt að jarðolia muni að miklu leyti ganga til þurrðar á næstu áratugum. Þótt kolabirgðir jarðar endist mannkyni í nokkrar aldir, þá erum við illa búnir nú til þess að taka þann orkugjafa aftur í notkun í stað oliunnar, og sama er að segja um annað eldsneyti, svo sem vetni og tilbúin kolvetnissambönd, sem síðar kunna að leysa olíuna af hólmi.

Áhersla er nú lögð á vinnslu varma og raforku með innlendum orkugjöfum, en þrátt fyrir það er ekki þar með sagt, að gjaldeyrisútgjöldum linni að sama skapi.

Orkuverin og dreifingarkerfin eru gerð fyrir erlent lánsfé og notkun þess fylgir mikill erlendum kostnaður.

Þjóðir heims leggja nú sívaxandi áherslu á orkusparnað sem eina af þeim leiðum sem fara verður til þess að mæta áhrifum orkukreppunnar. Hafa margvíslegar aðgerðir til orkusparnaðar fengið forgangsröðun í nágrannalöndum okkar.

Hér á landi er ekki síður ástæða til þess að hefja samræmdar aðgerðir til orkusparnaðar. Með því að skera niður orkunotkun sína getur þjóðin bæði minnkað innflutning á eldsneyti og dregið úr fjárfestingaþörf í nýjum virkjunum og stækkun orkuflutningskerfa. Stjórnvöld eiga og verða að hafa virka forystu um aðgerðir til orkusparnaðar, en af einstökum aðgerðum mætti nefna:

1. Auknar kröfur til orkunýtingar við húshitun og heimilishald.

Talið er að um 34% af heildarorkuþörf þjóðarinnar sé vegna upphitunar húsnæðis. Það hefði því mikil áhrif, ef félagsmálaráðuneytið gerði í reglugerðum skv. 4. gr. byggingarlaga nr. 54/1978 stóru auknar kröfur um einangrun húsa, gluggastærðir, sjálfvirk stjórnþeki og aðra þá þætti, sem minnkað geta orkuþörf við húshitun og loftræstingu húsnæðis. Talið er líklegt að fram til næstu aldamóta verði byggt jafnmikið húsnæði og nú er fyrir í landinu, þannig að mikilvægt er að byggingarreglugerðum verði nú breytt á þann hátt, að hús verði framvegis byggð með það í huga, að orkuþörf til hitunar þeirra verði sem minnst.

Þá þarf að ihuga, hvaða aðgerðir væru heppilegastar til þess að örva eigendur eldra húsnæðis til þess að auka einangrun þess o. s. frv., og kæmi t. d. bæði til greina að beita ákvæðum skattalaga og beinum fjárfyrirkjóm í því skyni, en um slíkt eru mörg fordæmi í nágrannalöndum okkar.

Þá er nauðsynlegt að þegar í stað verði hafist handa hér á landi um tilraunir með notkun varmadælu til húshitunar, en talið er að með slíkri tækni megi minnka raforkuþörf til hitunar um allt að 2%.

Með auknum kröfum um orkunýtingu heimilistækja og upplýsingastarfsemi til almennings mætti minnka orkunotkun heimilanna um allt að 25% að mati fróðra manna án þess að það þyrfti að rýra vellíðan manna á nokkurn hátt.

2. Orkunýting í atvinnurekstri.

Viða er hægt að ná verulegum orkusparnaði í iðnaði og öðrum atvinnurekstri, ef menn á annað borð einbeita sér að því viðfangsefni. Þar má nefna atriði eins og bættu nýtingu tækja og nýtingu varma, sem myndast við margs konar vélanotkun. T. d. mætti trúlega hita upp vinnusali frystihúsa með þeim varma, sem nú er leiddur frá frystivélum þeirra með kælivatni, og komin eru á markað erlendis einföld tæki, sem geta unnið varma t. d. úr útblásturslofti loftræstingar og nýtt hann aftur við upphitun húsnæðis. Við rekstur fiskimjölsverksmiðja tapast líka mikill varmi, sem e. t. v. mætti nýta til upphitunar í fjarvarmakerfum, og þannig mætti lengi telja. Þá kröfu verður að gera til atvinnufyrirtæka, að þau semji áætlanir um aðgerðir til orkusparnaðar og bættrar orkunýtingar, og mætti veita þeim hvatningu til nauðsynlegra fjárfestinga á því sviði með sérstökum ívilnunum í skattgreiðslum.

3. Samgöngur.

Samgöngur eru mjög orkufrekur þáttur í þjóðarþúskap Íslendinga og sú orka, sem til þeirra er notuð, er innflutt eldsneyti. Talið er að um 31% af orkunotkun landsmanna nú sé vegna samgangna.

Á þessu sviði mætti draga stórlega úr orkuþörf með aukinni notkun almenningsbifreiða í stað einkabifreiða og með því að setja strangar kröfur um eldsneytinýtingu nýrra samgöngutækja. Á þessu sviði þyrfti Samgönguráðuneytið að hafa forystu.

Rétt væri við áðurnefnda úttekt á orkubúskap Íslendinga að gera samanburðarrannsóknir á orkupörf við vöruflutninga með bifreiðum annars vegar og með skipum hins vegar og einnig væri rétt að hefja undirbúningskannanir vegna uppbyggingar samgöngukerfis með rafknúnum vögnum í þéttbýli.

Notkun einkabíla þykir nú svo sjálfsögð með þjóðinni, að talsverða hugarfarsbreytingu þarf til að fá menn til að draga úr henni og til þess að nota almenningsbifreiðar meira að sama skapi. Hér þarf öfluga áróðursherferð til svo og bætt rekstrar-skilyrði sérleyfishafa og strætisvagna, t. d. tollfriðindi við innflutning viðeigandi bifreiða. Aukinn farþegafjöldi mundi bæta afkomu þeirra fyrirtækja, sem annast rekstur almenningsbifreiða.

Opinberar stofnanir gætu gengið á undan með góðu fordæmi og beitt sér fyrir aukinni notkun starfsmanna sinna á strætisvögnum og öðrum slíkum bifreiðum.

Hér hefur lauslega verið minnst á þrjú atriði, en ótal fleiri mætti nefna, svo sem beitingu gjaldskrárákvæða til að örva orkusparnað, ný þvottaefni, sem gera notkun á heitu vatni til þvotta óþarfa, og endurvinnslu dýrmætra efna og orku úr úrgangi. Hér er ekki ætlunin að birta tæmandi lista yfir þá fjölmörgu möguleika, sem við eigum til orkusparnaðar, en það léttir alla viðleitni til þeirra hluta, að hér er um alþjóðlegt viðfangsefni að ræða og góðar lausnir geta víða átt við.

Aðalatriðið er, að við Íslendingar mörkum okkur ákveðna stefnu á þessu sviði og að stjórnvöld ýmist hafi forgöngu um eða greiði fyrir einstökum aðgerðum til framkvæmdar á þeirri stefnu.